

Okulda Değerler Eğitimi

Values Education at School

ÖZET

Değerler eğitimi; insanın birlikte yaşama arzusu var olduğu sürece insanlık tarihinde yer alacaktır. Son yıllarda eğitim camiasında en fazla üzerinde durulan konular içerisinde yer almaktadır. Toplumun ahlaki ve manevi değerlerini gelecek nesillere aktarabilmek için bireyleri eğitmek gerekmekte, buda okullarda değerler eğitimi verilmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü okullar bilginin bilgisizlikten, sosyal düzenin düzenlenmesinde toplumun temel yapı yatışını oluşturmaktadır. Bu çalışma okullarda değerler eğitiminin niçin olması gerektiği, okullarda verilen değer örnekleri hakkında bilgi verecektir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Okul, Eğitim

ABSTRACT

Values education; It will take place in the history of humanity as long as man has the desire to live together. It is one of the most emphasized subjects in the education community in recent years. In order to transfer the moral and spiritual values of the society to future generations, it is necessary to educate individuals, which makes it necessary to give values education in schools. Because schools constitute the basic structure of the society in the regulation of the social order from the ignorance of knowledge. This study will give information about why values education should be in schools and the examples of values given in schools.

Keywords: Value, School, Education

GİRİŞ

Welton ve Mallan (1999)'a göre okullar var olduğu sürece değer eğitimi olacaktır. İnsani ve sosyal açıdan eğitim ve okulun temel işlevi, kısaca insanın bütün yönleriyle gelişmesine ve sosyal beceriler kazanmasına katkıda bulunmaktadır. Değer eğitimi, ahlak eğitimi, karakter eğitimi gibi kavramlara rastlanmakla birlikte çoğu zaman bu kavramlar birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu bağlamda değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar yapılırken ahlak ve karakter eğitimi ile ilgili konulara da bakılmalıdır. Okullarda değerler eğitimi nasıl yapılması ile ilgili farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Okullarda seçilen değerler geleneksel değer telkin yöntemiyle yapılacağı gibi değerler açıklama yöntemiyle de yapılabilir (Ulusoy ve Turan, 2016).

Değerler duyuşsal alan içerisinde yer alan düşünce ve eylemlerimizi etkileyen, onlara yön veren zihinsel olgulardır. Toplumsal değişim değerlerin yeniden ele alınmasını ve değer öğretiminin önem kazanmasını kaçınılmaz kılmıştır. Her davranışın temelinde değer ya da değerler vardır. Değerler kısaca; neyin, hangi ve nasıl davranışların iyi, güzel, doğru ve kutsal; neyin, hangi ve nasıl davranışların da böyle olmadığına dair inanç ve kabullerimiz olarak tanımlamıştır. Değerler davranışlarımıza rehberlik yapar, eylemlerimizi, yargılarımızı, anlık hedeflerimizi daha üst hedeflere taşıyarak nasıl olmamız, nasıl davranmamız gerektiğini bize bildirir. Tüm davranışlarımız değerlerle ilişkilendirilebileceğinden eğitimden ekonomiye, felsefeden ilahiyata tüm bilim dalları bir şekilde değerlerle ilgilenmektedirler. Temel olarak değerler, inançlar ve tutumlarla ilişkilendirilse de hem inançlardan hem de tutumlardan daha kapsamlıdır (Varol, 2013:13).

Değerler hem bireyin hem de toplum kültürünün önemli bir parçasını oluştururlar, toplumlara ve zamana göre değişiklik gösterirler. Değerlerin değişmesi mümkün ise de bu zaman alıcı ve zor bir durumdur. Zamanla karşılaşılan yeni durumlar ve kültürler birtakım değerleri silikleştirip, yeni başka birtakım değerlerin oluşumuna sebep olabilirler. Kişisel tecrübeler değerleri şekillendirir veya değiştirir. Yapılan sınıflamalar açısından bakıldığında değerlerin psikolojik, sosyolojik ve felsefi temelleri olduğu görülür. Felsefi ekollerin yansıması olarak eğitim felsefelerinin değerlere yüklediği anlam ve bakış açısı da değişmektedir. Esasicilik, daimicilik, ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık gibi eğitim felsefeleri, temellendikleri felsefi yaklaşımlara göre değerleri ele almışlardır. Bunlardan esasicilik (essentializm), iyi ve eğitilmiş bir birey olmak için kazanılması gereken mutlak değerlerin olduğunu var sayar. İdealizm ve realizmden etkilenen daimicilikte (perennialism) ise, insanın davranışlarına etki eden temel değerlerin değişmeyeceği savunulur. Pragmatik felsefeden etkilenen ilerlemecilikte (progressivism) ise mutlak değerler yoktur, değerler değişir. Toplumsal ve bireysel yaşantılar sonucu ortaya çıkan değerler faydaları nispetinde kabullenilirler.

Sultan Aranlı¹

Emine Akbulut Ymanoğlu²

Seçkin Ymanoğlu³

Erdem Yıldırım⁴

How to Cite This Article

Aranlı, S., Akbulut Ymanoğlu, E., Ymanoğlu, S. & Yıldırım, E. (2023). "Okulda Değerler Eğitimi", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(64):2833-2837. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.69785>

Arrival: 01 April 2023

Published: 31 May 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹⁻²⁻³ Müdür Yardımcısı, MEB, Diyarbakır, Türkiye

⁴ Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

Yeniden kurmacılıktaysa (reconstructionism) çatışan değerler tutarlılığa engel olarak görülür ve demokratik değerlere vurgu yapılır (Selek, 2014:19).

Henüz başında bulunduğumuz 21. Yüzyılda değerler, normlar ve ahlak kavramları giderek önem kazanan ve tüm dünyada tartışılan kavramlardır. Bir yandan bu kavramlar geleneksel, modası geçmiş, eskimiş sıfatlarıyla anılırken, diğer yandan da her kesimden insanın üzerine tartıştığı ve görüşler ortaya koyduğu güncel bir konu başlığı olmaya devam etmektedir. Özellikle değerler eğitiminin okulla ilişkisinin sorgulandığı bir ortamda, okulda değerler eğitiminin verilip verilmemesi gerektiği, eğitimin amaçlarının neler olduğu, toplumun temel değerlerinin neler olduğu, ortak değerlerin neyi ifade ettiği ve okulda değerler eğitiminin nasıl yapılacağı soruları, henüz kesin yanıtlarını bulabilmiş değildir. Özgürlükçü bir toplum düzeninin bireylerin kendi yaşam tarzlarını belirlemede tanıdığı özgürlük alanı, fırsatları ve tehlikeleri eşit oranda barındırmaktadır. Bir yandan her bireye, kendini gerçekleştirme ve kendi başına karar verme olanağı sunarken, öte yandan muğlak sınırları bireyi, toplumsal birliği ve başkalarının haklarını ihlâl etme pahasına, bencil davranışlar geliştirmeye yöneltebilmektedir. Özgürlükçü ve demokratik bir düzen bir taraftan, her biri kendi değer yargılarıyla donatılmış eşsiz kişiliklerin gelişimine katkıda bulunurken diğer taraftan toplumsal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi ve geliştirilebilmesi için ortak değerlerden oluşan bir zemini zorunlu kılmaktadır. Tüm bireylerin paylaştığı ortak değerler ile bireylerin kendi dünya görüşlerine göre edindikleri değerler, iki farklı kutup olarak, eğitim alanının en temel sorunlarından birini oluşturmaktadır” (Cihan, 2014)

Bu durumda Okulda değerler eğitimi; insanın var olduğu süre zarfı içerisinde kendi toplumsal normlarını kendilerinden sonraki kuşaklara aktarma, hem bu toplumsal normlar çerçevesi içerisinde toplumu birlikte ayakta tutabilmek için var olmuştur. Bu değerlerin bir düzen içerisinde yeni nesillere aktarılmasında en önemli kurum okuldur. Çünkü çocuğun pedagojik durumu değerlerin verilmesinde ve kalıcı olmasında etkilidir. Böylece gerçek anlamda bir değer aktarımı oluşacaktır. Okulda çocuk hem kendi yakın çevresinden hem de uzak çevresinden bulunan farklı çocuklarla değerleri karşılaştırıp toplumun benimsediği ortak bir paydada bir araya gelmelerinde olanak sağlamaktadır.

Okullarda verilmesi planlanan değerlerin çevre ve toplum koşulları ön plana alınarak değer eğitimine başlaması gerekir. Çünkü toplumun ihtiyaçlarına uygun olmayan bir değer kalıcı olabileceği mümkün değildir. Öğretmenlerinde bu değerleri verirken somut ve günlük yaşamda uygulaması yapılabilecek değerleri ön plana alarak öğrencilere aktarmaları uygun olacaktır. Yaşamda kullanılması kolay olan değerlerin kazanması bireyde fayda sağlayacaktır.. Bu sayede hem okul hem çevre ve aile bireyin gelişmesinde ortak bir çalışma oluşturarak değer kazanımını mümkünleştirecektir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri, sosyal bilgiler ve DKAB öğretmenleri değerleri kazandırmada lokomotif olurken diğer branş öğretmenleri de bu lokomotifin birer vagonu olarak değerler eğitimini okul çatısı altında birleştirerek gelecek nesillere aktarımında öncü olacaktır. Bireyin gelişimin en önemli ve değer kazandırmadaki en aktif olduğu dönem ilkököl dönemi olduğu için, sınıf öğretmenlerine bu değerleri kazandırmada büyük görevler düşmektedir.

2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurası'nın önemli konu başlıklarında biride değerler eğitimi olmuştur. Alınan kararların bazıları şunlardır.

Öğretim programlarında, değer aktarımı yerine milli ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandırılacak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.

Öğretmen yetiştiren tüm programlara değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve sistemdeki öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.

Değerler eğitimi konusunda önemli işlev gören “din kültürü ve ahlak bilgisi” dersi çoğulcu bir anlayışla tüm öğretim kurumlarında daha etkin olarak okutulmalıdır.

Ortak değerlerin vurgulanması ve değer farklılıklarının zenginlik olduğu bilincinin kazandırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalı.

Öğrencilerin akademik başarılarının yanında değer oluşumunda önemli bir yeri olan duygusal, sosyal ve ruhsal zeka gelişimlerine yönelik yatırımlar da yapılmalıdır (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf)

MEB'in bu kararları da okullarda değerler eğitiminin ne kadar gerekli olduğu ve verilecek değerler eğitiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Böylece MEB'in hem genel hem özel amaçlarında değerler eğitimi ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Değer Eğitime Yönelik Olarak Okullarda Gerçekleştirilebilecek Etkinlikler

Okullarda değerler için genel olarak çeşitli etkinliklere yer verilebilir. Örneğin sınıflarda güzel davranış ağacı oluşturularak sınıfça ve öğretmence gözlenen güzel davranış sahiplerinin isimleri ve davranışlarını bu ağaçta sergilemeye ya da övgü zamanında bu öğrencilere övgü yapılarak onların bu davranışı kazanmalarında yardımcı olunabilir. DKAB dersi programında 35 tane değere yer vermektedir. Başka derslerin ve öğretmenlerinde bu değerleri oluşturmada ve öğrencilere kazandırılmalarında değerlerin kendi programlarında yer alanlardan, programlarında değerler eğitime yer verilmeyen derslerinde evrensel değerleri ele alarak öğrencilere kazandırılmalıdır. Ayrıca okul bünyesinde değer kulübü kurarak öğrencilerin değerlere yönelik çalışmalar yapmasını sağlama; sivil toplum kuruluşları, muhtarlıklar, resmi ve özel kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde çalışabilecek projeler gerçekleştirme; ahlaki ikilem durumları sunularak öğrencilerin tartışmalarını sağlama tasarlanabilecek etkinlikler bazılarıdır.

Programda Yer Alan Değerlere Yönelik Olarak Gerçekleştirilebilecek Etkinlik Örnekleri

Bu bölümde programda yer verilen değerlerle (adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, hoşgörü, misafirperverlik, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, sevgi, saygı, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik) ilgili yapılan araştırmaların uygulama süreçlerinde gerçekleştirilen etkinliklere yer verilmiştir.

Adil Olma Değeri

Sınıfta adil bir iklimi oluşmasını sağlamak okulda adil olma değerini kazandırmaya yönelik olarak gerçekleştirilebilecek en etkili çalışma olarak ifade edilebilir. Okulda öncelikli olarak öğretmen gerek akademik konularda gerekse iletişim bağlamında adil davranmalıdır. Adil olma değeri günlük bir olaydan esinlenerek o olay üzerinde değerlendirme yapılarak adil olma değeri ile ilgili etkinlik yapılabilir.

Aile Birliğine Önem Verme Değeri

Öğrencilere aileleri ile birlikte gerçekleştirebilecekleri etkinlikler verilerek etkinliklerin sonunda aile ile birlikte bu etkinliği yapmanın neler hissettirdiğine ilişkin konuşulabilir. Örneğin hafta sonunu bir pikniğe ailesiyle katılan bir öğrencinin bu piknikten duyduğu haz aileye önem verme değerini vermede kolaylık sağlayacaktır.

Bağımsızlık Değeri

Cumhuriyetin kurulmasında verilen mücadelenin önemini kavratarak öğrencilere drama gibi etkinliklerle bağımsızlık değeri kazandırılabilir.

Barış Değeri

Barış içerisinde yaşamının insanlara verebileceği mutluluğu örnek güncel olaylar üzerinde vererek barışın insanlık için ne kadar önemli olduğu kazandırılabilir. Etkinlik olarak şiir şarkı vb. gibi öğrencilere yazdırılarak barış değeri kazandırılabilir.

Bilimsellik Değeri

Bilimsellik değeri kazandırmak için öncelikle derslerde bilimsel araştırma ve problem çözme yöntemlerinin etkili kullanılması gerekir. Bu değer kazandırılması için öğrencilere bilimin ve bilimselliği ortaya koyabilecek etkinlikler düzenlenmelidir. Örneğin; fen bilimleri dersinde yapılabilecek bir deneyle etkinlik kazandırılabilir.

Çalışkanlık Değeri

Çalışkanlık değerini öğrencilere kazandırmak için öğrencilere sınıfta, okulda, evde ve yaşadıkları çevrede çeşitli görevler verilmelidir. Yapılan gözlemler sonucu başarı sağlayan öğrencilere ödüllendirilmeli diğer öğrencilerde bu konularda cesaretlendirilmelidir. Yapılan davranışların bireye ve insana fayda verdiği örnek olaylarla açıklanmalıdır. Örnek bir hikâye ile etkinlik yapılabilir.

Dayanışma Değeri

Dayanışma değeri öğrencilere kazandırılabilmesi için, öğrencilerin yaşayabilecekleri ve karşılaşabilecekleri bir olayda ön plana alınarak öğrencilerin dayanışma değerini daha kolay öğrenebilir. Kendi sınıflarında bulunan maddi durumu yetersiz olduğu için onun ihtiyaçlarını onu küçük düşürmeden öğretmenleri aracılığıyla giderme yapılarak değer kazandırılabilir.

Duyarlılık Değeri

Kaya ve Çengelci; filmlerden yararlanmanın duyarlılık değerini kazandırmada katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Film izletilerek doğal çevreye duyarlılık, kültürel mirasa duyarlılık gibi değerler üzerinde durulabilir. Güncel konular üzerinde dersin ilk 10 dakikası ayrılarak tartışılabilir.

Dürüstlük Değeri

Dürüstlük değeri için öğrencilere verilen ev ödevleri sorularının cevapları sınıfta cevaplanarak her öğrenciden kendi doğru ve yanlışlarını renkli kalemlerle işaretlenmeleri istenebilir. Çeşitli hikâyelerle dürüst davranışlar vurgulanarak değer eğitimi yapılabilir.

Estetik Değeri

Öğretmen ve veliler tarafından en az önem ve yer verilen bir değerdir. Bu değer doğru bir şekilde verilebilmesi için öğrencilere afiş, pano, mevsim şeridi vb. etkinlikler yapılarak estetik değeri öğrencilere aktarılabilir.

Hoşgörü Değeri

Hoşgörü değerini kazandırmak için Mevlana, Yunus Emre vb. kişilerin yaşam öykülerinden, anılarından eserlerinden yararlanılabilir. Medyada yazılı veya görsel bulunan dokümanlardan yararlanılarak öğrencilere hoşgörü değeri kazandırılabilir. Ayrıca öğretmenin sınıf içerisinde öğrenciyle olan tutumu öğrenciler üzerinde davranış kazandırmada etkilidir. Etkinlik olarak öğrencilerin birbirlerine karşı hoşgörülü davranışları ödüllendirilerek bu kazanım kazandırılabilir.

Misafirperverlik Değeri

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre bu değerimizin eskisi gibi değer atfetmediği anlaşılmaktadır. Bu değer öğrencilere aktarılması için dışarıdan sınıfa bir kişi davet edilebilir. Misafir olarak gelen kişiyi; karşılama, ağırlama ve uğurlama gibi düzenlemeler öğrencilere görev olarak verilebilir.

Özgürlük Değeri

Öğrencilere okulda, sınıfta, ailede özgür bir ortam sağlamak özgürlük değerinin kazandırmanın ön koşulu olarak ifade edilir. Öğrenci fikirlerini öğretmenine, anne-babasına ve arkadaşlarına rahatlıkla ifade ederse özgürce davranmayı öğrenir.

Sevgi Değeri

Doğan ve diğerlerinin araştırmalarında öğretmenler sevgi değerini Okulda okutulan 100 temel eser de değerler eğitimi açısından sevgi değerini ön planda olmuştur. Ayrıca özel günlerde bu değeri daha anlamlı hale getirilebilir (anneler günü, babalar günü vb.).

Sorumluluk Değeri

Sorumluluk değeri kazandırmak için önemli olan okul, aile, toplumda öğrencinin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesini sağlayacak olanaklar yaratmaktır. Çocuğa günlük tutturularak okul ve çevreye karşı sorumluluğunun farkına vardırılabilir.

Saygı Değeri

Öğrencilere saygı değerinin öğretilmesinin amacı; farklılıklara saygı, kültürel mirasa, büyüklere saygı duymak ve paylaşımcı bir toplum için, doğa ile barışık çevreyi koruyan birey olabilmek için saygı değeri öğretilmelidir. Etkinlik olarak çocukların bir huzur evine götürerek değer kazandırılabilir.

Yardımsaverlik Değeri

Öğrencilere bu değer verilirken; okulda “iyilik kutusu” hazırlanarak öğrencilerin yapmış oldukları iyilikler yazıp atmaları istenebilir. Farklı şeylerde yapılabilir. Etkinlik olarak mahallede maddi durumu düşük olan bir aileye okulda bir bağış kutusu oluşturularak orada sağlanan parayla o aileye yardım edilebilir.

SONUÇ

Aile yapısındaki olumsuz değişimler, medya, internet gibi iletişim araçlarının olumsuz etkileri ve çoğulcu bir toplum yapısına yönelme gibi nedenlerle değerler eğitimi okulda büyük önem arz etmektedir. Okulda değerler eğitiminin etkili biçimde gerçekleştirilmesi için öncelikle okulda değerler kültürünün yaratılması gerekir. Bu da okulun bütün personelleriyle beraber ve öğrencilerle sağlıklı bir iletişimden geçer. Okulda değerler eğitimi açısından öğretim

programları genel anlamda değerlendirildiğinde DKAB ve Sosyal Bilgiler dersleri lokomotif görevini görmektedir. Ancak bu derslerin öğretim programlarında gösterilen çaba, bütün derslere eşit bir şekilde yansıtılmamıştır.

Değer eğitiminin başarılı olabilmesi için birçok strateji, yöntem, örnek uygulama ve materyalin geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında değerlerin bir bütün olarak mutlaka okul çatısı altında kabul görmesi, benimsenmesi ve yaşaması gerekmektedir. Değer eğitiminde esas olan, iyi olan ahlaki değerlerin davranış olarak görülmesi, kötü olanın ise yapılmamasıdır. Kısacası; değerler eğitiminin okulda verilmesi, okulun sadece akademik bir merkez olmadığının gösterilmesi, okulun değerlerin yaşandığı bir yaşam merkezi olduğunun farkına varılmasıdır.

Değerler eğitimi konusunda yapılan akademik çalışmalar, hem öğrenci hem öğretmen bazında kapsamı genişletilerek artırılmalıdır. Değerler eğitimi çalışmaları atasözleri, deyimleri ve diğer kültür miraslarımızı da kapsamalıdır. Öğretmen yetiştiren fakültelere değerler eğitiminin yöntem ve teknikleri, değerler eğitiminde kullanılabilecek malzemeler gibi konuları içeren dersler konulmalıdır. Değerler eğitimi konusu özellikle staj çalışmalarının vazgeçilmez bir alanı olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 6, No. 16, 9- 27.
- Ateş, Fatih. (2013). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.(<https://www.ulusaltezmerkezi.net/ilkokul-ve-ortaokul-ogretmenlerinin-degerler-egitimi-ve-uygulamalarına-yonelik-gorusleri-uzerine-nitel-bir-calisma/>). Erişim Tarihi: 03.04.2022.
- Aydın, M. (2010). Okulda Değerler Eğitimi, Eğitime Bakış, Ankara
- Cihan, N. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter 2014, p. 429-436, Ankara
- Genç, S. & Eryaman, M. (2007). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, ss. 89-102
- Kaya, M. & Taşkın, O. Editör: Köylü, M. (2016) Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi S. 131-156 Nobel Yayınları. Ankara
- Meydan, H. (2014). Okulda Değerler Eğitiminin Yeri ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2014, ss. 93-108
- Selek, Melek. (2014). Osman Yalçın'ın Hayvan Hikâyelerinde Değerler Eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur. (https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=KCfEEbdD8wGvD7yfq0KmzQ&no=dMkwpFve3921XLt4_wabMw).
- Turan, R. & Ulusoy, K. (2016) Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi S. 18-37 Pegem Akademi Yayınları. Ankara
URL-1: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113646_18_sura.pdf. (Erişim Tarihi: 04.03.2023).
- Varol, Çilem. (2013). Sosyal Bilgiler Derslerindeki Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (<http://acikarsiv.gazi.edu.tr/File.php?DocID=10021>). Erişim Tarihi: 11.04.2022.
- Yaman, E.(2012). Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar. Ankara: Akçağ Yayıncılık. Yazar, T. (2016). Toplumsal yaşam ve değerler. Refik Turan ve Kadir Ulusoy (Ed.). Farklı yönleriyle değerler eğitimi içinde (ss.96-115). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, A.Ş & Şimşek. H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.